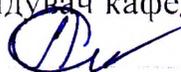

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Наталія СИЗОНЕНКО

«30» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ І ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

(вибіркова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма	<u>Політологія</u>
спеціальність	<u>052 Політологія</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
освітній ступінь	<u>магістр</u>
факультет	<u>обліку та фінансів</u>

Полтава

2021 – 2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Електронна демократія і електронне урядування» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Політологія спеціальності 052 Політологія

Мова викладання державна.

Розробник: Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету.

«30» серпня 2021 року

Розробник Сергій ПРИХОДЬКО

Схвалено на з'їданні кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін протокол від 30 серпня 2021 № 1.

Затверджено завідувачем кафедри
«30» серпня 2021 року

 Наталія СИЗОПЕНКО

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми Політологія

«30» серпня 2021 року

 Анастасія НЕКРЯЧ

Схвалено головою НМР спеціальності «Політологія»

 Алла ЛЬЧЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин -	120
Кількість кредитів –	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова
Рік навчання (шифр курс)	I (052Політ мд 2021)
Семестр	II
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
в т. ч. індивідуальні завдання (годин)	-
Вид семестрового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Кратологія», «Державна політика», «Актуальні проблеми сучасної політики».

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування комплексу знань і професійних компетентностей щодо функціонування систем електронного урядування та електронної демократії задля покращення рівня і якості державних послуг громадянам і підвищення рівня демократії; ознайомлення з сутністю, принципами, функціями, етапами впровадження та основними проблемами, пов'язаними з цим процесом.

Основні завдання навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних компетентностей щодо принципів функціонування інформаційного суспільства, електронного урядування та електронної демократії; принципів отримання адміністративних послуг в режимі електронного урядування та нових можливостей політичної участі на основі системи електронної демократії; напрямів удосконалення системи публічної політики в Україні на основі запровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Компетентності:

загальні:

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

спеціальні (предметні, фахові):

СК 04 Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК 07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

СК 08. Здатність до виконання професійних обов'язків в органах державної влади, місцевого самоврядування, політичних партіях та громадських організаціях.

Програмні результати навчання:

ПРН 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПРН 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів..

ПРН 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності..

ПРН 09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, творчий, проблемно-пошуковий, створення ситуації новизни навчального матеріалу, використання життєвого досвіду, метод мозкового штурму, проектування професійних ситуацій; використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії. Сутнісні особливості електронного урядування. Поняття електронного уряду та електронної держави. Фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Міжнародні та національні нормативні акти у сфері електронного урядування. Мета, цілі та завдання електронного урядування. Принципи електронного урядування. Моделі електронного урядування. Поняття та зміст електронної демократії. Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії. Форми та інструменти електронної демократії.

Тема 2. Електронна демократія: основи і принципи функціонування. Е-демократія як механізм політичної взаємодії. Принципи електронного залучення. Електронна демократія: сутність, мета, основні завдання. Інструменти електронної демократії. Досвід реалізації принципів е-демократії в демократичних країнах. Електронне правосуддя. Інструменти електронної демократії в Україні: стан та тенденції розвитку.

Тема 3. Електронне урядування: основи і принципи функціонування. Загальносвітові тенденції розвитку ІКТ як фактор впливу на електронне урядування. Сектори міжсуб'єктної взаємодії в системі електронного урядування. Нормативно-правова основа впровадження електронного урядування в Україні. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Сучасні проекти з розвитку е-урядування.

Тема 4. Електронний документообіг. Поняття та ознаки електронного документа. Основні принципи та етапи електронного документообігу. Порядок здійснення електронного документообігу в органах публічної влади. Електронний цифровий підпис. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу. Функції сучасних систем електронного документообігу. Електронний архів. Система електронного документообігу в Україні. Зміст реінжинірингу адміністративних процесів. Роль інформаційних технологій у реінжинірингу. Системи електронного документообігу в реінжинірингу адміністративних процесів.

Тема 5. Електронні послуги. Адміністративні та інші послуги: сутність, суб'єкти та способи їх надання. Інтегровані офіси надання адміністративних послуг. Інтегровані офіси надання адміністративних послуг. Організація надання електронних адміністративних послуг. Зарубіжний досвід надання електронних публічних послуг. Модель ООН розвитку онлайн-послуг. Електронні публічні послуги в країнах Європи. Електронні публічні послуги в країнах Азії. Перспективні напрями розвитку послуг електронного уряду. Стан впровадження електронних адміністративних послуг на центральному рівні в Україні. Стан упровадження електронних адміністративних послуг та окремих інших електронних сервісів на місцевому рівні.

Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади. Фактори виникнення корупції та засоби їх подолання за допомогою ІКТ. Забезпечення прозорості інформації про діяльність органів публічного управління та їх посадових осіб як антикорупційний чинник. ІКТ як механізм участі громадськості в реалізації антикорупційної політики. Антикорупційні стратегії із застосування технологій електронного урядування та електронної демократії. Сфери впливу технологій електронного урядування та

електронної демократії в Україні на корупцію. Інформаційна інфраструктура електронного урядування та електронної демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади. Складові інформаційної інфраструктури публічного сектора у сфері запобігання корупції.

Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування. Розвиток е-урядування та е-демократії як напрям національної інформаційної політики. Індeksi мережевої готовності. Глобальний інноваційний індекс. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Національна система індикаторів рівня розвитку інформаційного суспільства. Індекс розвитку електронного уряду. Індекс електронної участі. Моніторинг розвитку електронного урядування в Україні.

Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування. Управління людськими ресурсами у галузі електронного урядування з позицій компетентнісного підходу. Управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами в ІКТ-сфері. Узгодження Національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій. Формування й розвиток ІКТ-компетентності та навичок е-урядування. Механізми формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців. Підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців.

Тема 9. Електронна взаємодія органів публічної влади. Базові аспекти організації електронної взаємодії органів публічної влади. Єдина система електронної взаємодії. Стан та тенденції розвитку електронної взаємодії в Україні. Реалізація електронної взаємодії в європейських країнах. Поняття та предмет інтероперабельності. Політичний контекст. Юридична взаємодія. Організаційна інтероперабельність. Моделі електронної взаємодії. Основні підходи до реалізації міжвідомчої взаємодії. Програмне забезпечення електронної взаємодії публічних службовців.

Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії Інформаційно-комунікаційні технології розвитку е-урядування та е-демократії. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Хмарні технології як основа розвитку системи е-урядування. Мобільні технології – основа для розбудови е-уряду. Технології Інтернет речей і «розумні технології». Організаційні технології розвитку електронного урядування та електронної демократії. Громадські проекти мобілізації людських ресурсів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Організаційні технології е-урядування та е-демократії.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.	12	2	2	8
Тема 2 Електронна демократія: основи і принципи функціонування.	12	2	4	6
Тема 3 Електронне урядування: основи і принципи функціонування.	12	-	2	10
Тема 4. Електронний документообіг.	12	2	2	8
Тема 5. Електронні послуги.	12	2	2	8
Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.	12	2	4	6
Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	12	-	2	10
Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування.	12	2	2	8

Тема 9 Електронна взаємодія органів публічної влади.	12	2	2	8
Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії.	12	2	2	8
Усього годин	<i>120</i>	<i>16</i>	<i>24</i>	<i>80</i>

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.	2
2	Тема 2 Електронна демократія: основи і принципи функціонування.	4
3	Тема 3 Електронне урядування: основи і принципи функціонування.	2
4	Тема 4. Електронний документообіг.	2
5	Тема 5. Електронні послуги.	2
6	Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.	4
7	Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	2
8	Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування.	2
9	Тема 9. Електронна взаємодія органів публічної влади.	2
10	Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії.	2
	Разом	24

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.	8
2	Тема 2 Електронна демократія: основи і принципи функціонування.	6
3	Тема 3 Електронне урядування: основи і принципи функціонування.	10
4	Тема 4. Електронний документообіг.	8
5	Тема 5. Електронні послуги.	8
6	Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.	6
7	Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	10
8	Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування.	8
9	Тема 9. Електронна взаємодія органів публічної влади.	8
10	Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії.	8
	Разом	80

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень..	<ul style="list-style-type: none"> • опитування на семінарах • розв'язування тестів • виконання завдань самостійної роботи (в розрізі кожної теми)

ПРН 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів..	• залік
ПРН 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.	
ПРН 09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.	

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти 052Політ_мд_2021

№ з/п	Назва теми	Програмні результати навчання				Разом
		ПРН04	ПРН06	ПРН07	ПРН09	
1.	Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.	+	+	+	+	4
2.	Тема 2 Електронна демократія: основи і принципи функціонування.	+	+	+	+	4
3.	Тема 3 Електронне урядування: основи і принципи функціонування.	+	+	+	+	4
4.	Тема 4. Електронний документообіг.	+	+	+	+	4
5.	Тема 5. Електронні послуги.	+	+	+	+	4
6.	Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.	+	+	+	+	4
7.	Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	+	+	+	+	4
8	Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування.	+	+	+	+	4
9.	Тема 9. Електронна взаємодія органів публічної влади.	+	+	+	+	4
10	Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії.	+	+	+	+	4
Разом		10	10	10	10	40
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %		25	25	25	25	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %		15	15	15	15	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН04	25	25	15
ПРН06	25	25	15

ПРН07	25	25	15
ПРН09	25	25	15
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

9. Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти 052Політ_мд_2021

Програмні результати навчання	Форма контролю									
	Опитування на семінарах		Розв'язування тестів		Виконання завдань самостійної роботи		Реферат		Разом	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН04	9	15	2	3	3	5	1	2	15	25
ПРН05	9	15	1	2	3	5	2	3	15	25
ПРН12	9	15	1	2	3	5	2	3	15	25
ПРН18	9	15	2	3	3	5	1	2	15	25
Разом	36	60	6	10	12	20	6	10	60	100

10. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Виступи на семінарах	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	
Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.	5	-	2	-	7
Тема 2 Електронна демократія: основи і принципи функціонування.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 3 Електронне урядування: основи і принципи функціонування.	5	-	2	-	7
Тема 4. Електронний документообіг.	5	-	2	-	7
Тема 5. Електронні послуги.	5	-	2	-	7
Тема 6. Інструменти е-урядування та е-демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.	10 (5+5)	-	2	10	22
Тема 7. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.	5	-	2	-	7

Тема 8. Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок е-урядування.	5	-	2	-	7
Тема 9. Електронна взаємодія органів публічної влади.	5	-	2	--	7
Тема 10. Технології розвитку е-урядування та е-демократії.	5	10	2		17
Разом	60	10	20	10	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- опитування на семінарських заняттях: 0-5 балів;
- розв'язування тестів: 0-10 балів;
- виконання завдань самостійної роботи (в розрізі кожної теми): 0-2 бали;
- написання реферату: 0 – 10 балів;

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є: *залік*

Критерії оцінювання

Опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем е-демократії та е-урядування, вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем е-демократії та е-урядування; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
3	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень теми з дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними уміньми з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання проблем е-демократії та е-урядування; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності;
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст. Досить фрагментарно відтворює основні категорії з дисципліни. Аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснюється на поверхневому рівні. Застосовування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері має характер простого оцінювання без використання політологічних понять, теорій та методів.

1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем е-демократії та е-урядування.
0	відповідь відсутня

Розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-10	За кожну правильну відповідь 1 бал

Виконання завдань самостійної роботи (в розрізі кожної теми)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на високому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
6-8	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання

	не повні; вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
3-5	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обгрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики.
1-2	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває повно тему реферату, не вибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності; демонструє на низькому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
0	реферативна робота не виконана

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *залік*.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Августин Р. Р. Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі: навчально-методичний комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2014. 140с.
2. Бондаренко А. Інформаційні технології як механізм взаємодії органів влади з громадськістю. Дніпропетровськ : Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2009.
3. Електронне урядування: підручник / І авт. кол.: В.П. Горбулін, Н.В. Ерицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю.В. Ковбасюка; наук. ред. проф. Н.В. Ерицяк, проф. А.І. Семенченка. Київ: НАДУ. 2014. 352 с.
4. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації. Результати дослідження . Київ: Поліграфі-Плюс. 2017. 254 с.
5. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017.
6. Клименко І. В. Технології електронного урядування. Київ: Центр сприяння інституційному розвитку держ. Служби. 2006. 192 с.
7. Клімушин П. С. Визначення механізмів реалізації електронної демократії та надання електронних державних послуг. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. Вип. 1 (28). С. 263-270.
8. Клімушин П. С. Засоби обміну конфіденційною інформацією в системі електронного уряду. Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. Харків: Вид- во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. С. 186-192.

Допоміжні

1. Дубас О. П. Електронна демократія: сутність і перспективи розвитку в Україні. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
2. Колесніченко І. М. Розвиток електронного урядування в Україні: інституціональний аспект. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 3. URL: <http://businessinform.net>
3. Линьов К.О. Навчальний посібник до модуля «Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби». Київ. 2016. 42 с.
4. Лопушинський І. П. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua>.

5. Міхровська М.С., Чорноус А.Г. Деякі аспекти впровадження електронного урядування в Україні на прикладі досвіду зарубіжних країн. *Право і суспільство*. 2016. № 2(2). С. 122-127.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Закон України «Про електронні довірчі послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#n13>
4. Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#n8>
5. Концепція розвитку електронної демократії в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>
6. Он-лайн сервіс державних послуг ДІЯ <https://plan2.diia.gov.ua/>
7. Сайт Програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» <https://egap.in.ua/>
8. Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 17 лип. 2009 р. №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2009-%D0%BF#Text>
9. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>